אין ת"ל [1]כל אשר בתוכו יטמא וסמיך ליה [2]מכל האוכל (א)אוכל מטמא מאויר כלי חרס (ב)ואין כל הכלים מטמאין מאויר כלי חרס: רב חסדא רמי פיסחא אפיסחא ומשני מי א"ר יהושע שתיהן כאחת ורמינהו (ג)א"ר יוסי אין הנדון דומה לראיה כשהעידו רבותינו על מה העידו אם על הבשר שנטמא בולד הטומאה ששורפין אותו עם הבשר שנטמא באב הטומאה זה טמא וזה טמא אם על השמן שנפסל בטבול יום שמדליקין אותו בנר שנטמא בטמא מת זה פסול וזה טמא אף אנו מודים בתרומה שנטמאת בולד הטומאה ששורפין אותה עם התרומה שנטמאת באב הטומאה אבל היאך נשרוף אפילו תלויה עם הטמאה שמא יבא אליהו ויטהרם ומשני הא ר"ש ואליבא דר' יהושע הא ר' יוסי ואליבא דר' יהושע (ד)דתניא י"ד שחל להיות בשבת מבערין את הכל מלפני השבת ושורפין תרומות טמאות תלויות וטהורות דברי ר' מאיר ר' יוסי אומר טהורה בפני עצמה ותלויה בפני עצמה וטמאה בפני עצמה אמר ר"ש לא נחלקו ר' אליעזר ור' יהושע על הטהורה ועל הטמאה שאין שורפין על התלויה ועל הטהורה ששורפין על מה נחלקו על התלויה ועל הטמאה שר' אליעזר אומר תישרף זו בעצמה וזו בעצמה ור' יהושע אומר שתיהן כאחת והא מתניתין ר' יוסי היא הכי קאמר ר' יוסי לר' מאיר אפילו ר"ש ואליבא דר' יהושע דמיקל כי מיקל בתלויה וטמאה אבל בטהורה וטמאה לא רבי יוסי בר' חנינא רמי תרומה אפיסחא ומשני מי אמר ר' יהושע שתיהן כאחת ורמינהו (ה)חבית של תרומה שנולד בה ספק טומאה רבי אליעזר אומר אם היתה מונחת במקום התורפה יניחנה במקום המוצנע ואם היתה מגולה יכסנה רבי יהושע אומ' אם היתה מונח' במקום המוצנע יניחנה במקום התורפה ואם היתה מכוסה יגלנה גרמא אין בידים לא ומשני הא רבי שמעון אליבא דר' יהושע הא ר' יוסי אליבא דר' יהושע ר' אלעזר רמי תרומה אתרומה ומשני מי אמר ר' יהושע גרמא אין בידים לא ורמינהו (ו)חבית של תרומה שנשברה בגת העליונה ותחתיה חולין טמאין מודה ר' אליעזר (ז)(לר') יהושע שאם יכול להציל ממנה רביעית בטהרה יציל ואם לאו ר' אליעזר אומר תרד ותטמא ואל יטמאנה ביד (ח)ר' יהושע אומר יטמאנה ביד ומשני שאני התם דאיכא הפסד חולין מתקיף לה רבא מתני' נמי איכא הפסד עצים א"ל אביי (ט)להפסד מרובה חששו להפסד מועט לא חששו ומנא תימרא דלהפסד מרובה חששו ולהפסד מועט לא חששו דתניא (י)חבית של שמן תרומה שנשברה בגת העליונה ובתחתונה חולין טמאין מודה ר' אליעזר לר' יהושע שאם יכול להציל ממנה רביעית בטהרה יציל ואם לאו תרד ותטמא ואל יטמאנה ביד (כ)מ"ש שמן דראוי להדליק יין נמי ראוי לזילוף וכ"ת זילוף לאו מילתא היא והאמר שמואל משום ר' חייא שותין מלוג בסלע ומזלפין מלוג בשתים בחדש והא ראוי לישנו (ל)אתי ביה לידי תקלה שמן נמי אתי ביה לידי תקלה (מ)דרמי ליה בכלי מאוס יין נמי רמי ליה בכלי מאוס לזילוף קא בעי ליה בכלי מאוס רמי ליה (נ)ותקלה עצמה תנאי היא דתניא חבית של יין של תרומה שנטמאת ב"ש אומרים תשפך (ס)חבל ובית הלל אומרים תעשה זילוף אמר רבי ישמעאל ברבי יוסי אני אכריע בשדה תשפך חבל בבית תעשה זילוף איכא דאמרי בחדש תשפך חבל בישן תעשה זילוף אמרו לו

אין

ת"ל (ו) **וסמיך ליה מכל האוכל.** כלומר האי כל אשר בתוכו שאמרתי לך באוכל אמרתי לך ולאו כמאן דמלי טומאה חשיב ליה לאויר נמצאת טומאה נוגעת בגבו של כלי שטף וכלי שטף מטמא מגבו אלא שמע מינה כל אשר בתוכו יטמא מחמת כלי הוא דמטמא ואשמעינן קרא דאוכלין ומשקין הוא דמקבלי טומאה מולד הטומאה אבל כלי לא. ומהאי פירוקא נפקא לן בכל דוכתא הא דאשכחן דאין כלי ראשון מטמא כלי ואין אוכלין ומשקין מטמאין כלי כדליף לעיל(פ) מק"ו ואדם נמי שאינו אב הטומאה כגון נוגע בטומאת נבלה ובשרץ לא מטמא כלי דכתיב(י) והנוגע בנבלתם יטמא ולא כתיב כבוס בגדים אבל גבי נושא גזירת הכתוב היא בטומאת משא שמטמא אדם לטמא בגדים שעליו בשעת משא ולא בגדים הבאין לאחר מכאן אלמא ולד הטומאה לא מטמא כלי חוץ מטמא מת שהוא אב הטומאה וכן אדם לא מצינו לו טומאה בכל התורה אלא מאב הטומאה כגון ע"י שרץ ונבלה ושכבת זרע ועל ידי זב ומעיינותיו ומדרסו ועל ידי נדה ומעיינותיה ומדרסה וע"י טמא מת: **שתיהן כאחת.** בתלויה וטמאה כחמץ בפסח: **ורמינהו כו'.** וקתני היאך ישרף אפילו תלויה עם הטמאה: **מתני' ר' שמעון היא ואליבא דרבי יהושע.** וברייתא רבי יוסי אמרה כדקתני אמר ר' יוסי אין הנדון כו' ולקמן פריך והא מתני' ר' יוסי נמי קאמר לה דתנן א"ר יוסי אינה היא המדה: **ושורפין תרומה תלויה וטמאה וטהורה.** הכל ביחד. ר' מאיר לטעמיה דאמר מדבריהם למדנו ששורפין תרומה טהורה עם הטמאה בפסח: ה"ג **לא נחלקו רבי אליעזר ורבי יהושע על טהורה ועל טמאה שאין שורפין על התלויה ועל הטהורה ששורפין.** דהואיל ולא הוחזקה טומאה אין נראה כמטמא בידים: **על מה נחלקו על התלויה ועל הטמאה.** דהואיל ואין לה טומאה ודאית הרי הוא מטמא בידים לר' אליעזר ור' יהושע סבר כיון דתלויה היא אי אתה מוזהר על שמירתה: **רמי תרומה אפיסחא.** תרומה דעלמא אתרומה דפיסחא: **ומי א"ר יהושע שתיהן כאחת.** דמותר לטמא תלויה בידים: **בידים לא.** ואע"ג דתלויה היא: **הא.** דקתני בידים לא ר' יוסי היא ואליבא דר' יהושע דגבי תלויה דפיסחא נמי הכי אמר ואנן היאך נשרוף אפילו תלויה עם הטמאה: **מתני' נמי איכא הפסד עצים.** ואמאי קאמר רבי יוסי אליבא דרבי יהושע דלא: **מודה רבי אליעזר כו'.** אמסקנא קאי אאם לאו תרד ותטמא ולקמן [כא.] פריך מודה רבי יהושע לרבי אליעזר מבעי ליה. מכל מקום קתני גבי שמן דכולהו מודו שלא יטמאנה בידים משום הפסד חולין דשמן חולין שנתערב תרומה בהן יאסרו לכהן ולזר משום טומאה דתרומה משום דהפסד מועט הוא כדמפרש דראוי להדליק: **לאו מילתא היא.** לא חשיב והרי הפסידו: **שותין מלוג.** שנמכר בסלע ומזלפין מלוג הנמכר בשתים נוח לקנות לוג בשתי סלעים לזילוף מלקנותו לשתיה ומי שאינו עשיר יקח יין בזול לשתייתו לוג בסלע ויין ביוקר לזילוף: **בחדש.** דאין ריחו נודף ואין ראוי לזילוף: **אתי ביה לידי תקלה.** אם ישהנו אצלו עד שיתיישן אתי למשתי מיניה: **לזילוף קבעי ליה.** וצריך שיהא לו ריחו טוב ובכלי מאוס רמי ליה בתמיה: **ותקלה עצמה.** אי חיישינן לה ואסור לשהויי אי לא תנאי היא: **תשפך הכל**(א). לשון חבילה כלומר תשפך יחד ולא לזלף דילמא אדמזלף קלי קלי אתי' בו ביום אתי למשתיה: **בשדה תשפך חבל.** שאין מזלפין בשדה והאי לא אמרינן שיבילנה בבית לזלפו דלהכי אתי ביה לידי תקלה: **ואיכא דאמרי.** לשהייה מועטת (לא חיישינן) כי הא מן השדה לבית לא חיישינן אלא בחדש תשפך חבל כו' (ב): (ס)**אמר רבי ישמעאל ברבי יוסי.** כמה שנים אחר בית הלל וב"ש היה: **אמרו לו.** בני דורו:

אין

מי אמר ר' יהושע שתיהן כאחת ורמינהו חבית. אומר ר"י הא דלא משני פסח שאני דמשמע ליה דפסח לא מעלה ולא מוריד מלשרי בתלויה ולאסר בטהורות א"כ מה שהיא תלויה הוי הטעם: **הא** ר' שמעון אליבא דר' יהושע. תימה לר"י לר' שמעון כיון דשרי תלויה לטמא ביד א"כ שרי לשורפו ואמאי קרי ליה תלויה דתלויה היינו לא אוכלין ולא שורפין וי"ל דתלויה לר"ש היינו דלא מחייב לשורפו: **ראוי** לזילוף. אף על גב דתרומה טמאה בשריפה כיון דמסקינן בפ' בתרא דתמורה (ד' לג.) הראוי לשריפה שרפה הראוי לקבורה קבורה והוא הדין נמי האי גוונא הואיל וראוי לזילוף(ט):

אין

עין משפט נר מצוה

לא א מיי' פ"ה מהל' טומאת מת הל' ו ופי"ג מהל' כלים הל' ב:
לב ב מיי' הל' כלים שם הלכה ג:
לג ג ד מיי' פי"ב מה' תרומות הלכה [ו] ה:
לד ה שם הלכה יב:

◆

רבינו חננאל

ת"ל מכל האוכל אשר יאכל, אוכלין ומשקין מטמאין מאויר כלי חרס ואין כלים מטמאין מאויר כלי חרס. וא"ת ס"ד דאמרינן כמאן דמלי שרצים דמי, הא קא חזינן שרצים בכלים אמאי לא מטמו, אלא כיון דלא מטמו הכלים מאויר כלי חרס ש"מ דלא אמרינן כמאן דמלי שרצים דמי. ואחרי כי הדברים הללו תורנו לך שנתנו ואמרינן רב חסדא רמי פסחא אפסחא, תנן במתני' כי אמר ר' יוסי על התלויה ועל הטמאה נחלקו, ר' אליעזר אומר תשרף זו בעצמה וזו בעצמה, ור' יהושע אומר שתיהן כאחת, איני והתניא אמר ר' יוסי אין הנדון דומה לראיה כו' עד אבל היאך נשרוף אפילו תלויה עם הטמאה שמא יבא אליהו ויטהרנה. פי' התלויה. ומשני מתני' כר' שמעון, דמתני' שורפין התלויה והטמאה כאחת דברי ר' יהושע, וברייתא דתני אבל היאך נשרוף אפילו תלויה וטמאה כאחת שמא יבא אליהו ויטהרנה ר' יוסי היא אליבא דר' יהושע. ומקשינן והא ר' יוסי היא, דקתני במתני' כי ר' יהושע אומר התלויה והטמאה שתיהן כאחת ואיך מוקמת לה לברייתא כר' יוסי שדבריו בברייתא חילוף משנה. דתניא אבל היאך נשרוף אפילו תלויה עם הטמאה. ושנינן הכי קאמר ר' יוסי לר' מאיר, אפילו תלויה עם הטמאה אין שורפין, אלא אפילו לר' שמעון אליבא דר' יהושע דמיקל, לא מיקל אלא בתלויה וטמאה, אבל בטהורה וטמאה לא שרפינן. ר' יוסי בר' חנינא רמי תרומה אפסח ומשני. איך שנה שר' יהושע אומר שתיהם כאחת, שנמצא מטמא תלויה בידים, והלא בחבית של תרומה שנולד בה ספק טומאה לא התיר לטמותה בידים אלא ע"י גרמא. ומשני רב חסדא, כי זה ששנינו בשנה ר' יוסי אפילו לר' שמעון שמיקל אליבא דר' יהושע השיב לר' מאיר, וכי זה דתרומה אליבא דר' יהושע שנאה ר' יוסי אליבא דר' יהושע דמחמיר. ר' אלעזר רמי תרומה אתרומה ומשני. ולא התיר ר' יהושע תלויה לטמותה בידים, והא חבית של תרומה שנשברה בגת העליונה והתחתונה יש בה חולין טמאין ואמר ר' יהושע אף יטמאנה ביד, כלומר ארציאה ואפי' טמא ואל יניחנה שיורד על גבי חולין. ומשני שאני התם דאיכא הפסד, כלומר כיון שהגת התחתונה יש בה חולין טמאים, אם תרד התרומה עליהם יפסידם לחולין משתיה. ואקשינן, מתני' דאיכא הפסד עצים שאתה מצריכו לעשות שתי מדורות ולשרוף הטהורות כאחת והטמאות כאחת ולא חייש להפסד. אמר זו לעצמה וזו לעצמה. ושנינן להפסד מרובה כגון הפסד של חולין חששו, אבל הפסד מועט שהוא של עצים לא חששו. ושמעינן האי סברא מהא דתניא, חביה של שמן של תרומה שנשברה בגת העליונה והתחתונה טמאה, ולא התיר ר' יהושע לטמאה ביד כדרך שהתיר ביין, אלא אמר תרד ותטמא ואל יטמא ביד, לאו מכלל דכיון שאינו הפסד מרובה בשמן שאפי' שנפסל מאכילה מותר לו להדליקו בנר וליהנות ממנו וכבר פירשנוהו ביבמות פרק (א) [ח] לפיכך לא חששו. ואמרינן בשמן אינו הפסד מרובה משום דראוי להדליקו בנר, ובין שמן העומד לאכילה לשמן העומד להדלקה הפסדו מועט, גם היין הטמא נמי ראוי לזילוף ואין בו הפסד. ולא עוד אלא שהיין הטוב הוא הנמכר לזילוף ואין בו הפסד, דהא אמרינן שותין מלוג בסלע, אבל לזילוף אין מזלפין אלא מן המובחר הנמכר לוג בשני סלעים. ודחינן זה היין חדש הוא שאינו ראוי לזילוף בשנים. ואמרינן יניחנו עד שיתיישן. ודחינן חיישינן לישנו דלמא אינשי ושתי ליה. אי הכי שמן נמי ניחוש דלמא אכיל ליה. ודחינן שמן רמי ליה בכלי מאוס, אבל יין דבעי ליה לזילוף וריחו הוא דבעי, לא רמי ליה בכלי מאוס וריחו נמר וחייש ולא שדי ליה דילמא אתי ביה לידי תקלה. ותקלה תנאי היא, דתניא חבית של יין של תרומה שנטמאת ב"ש אומרים תשפך הכל וחייש לה לתקלה, וב"ה אומרים תעשה זילוף ולא חייש לתקלה, והלכה כב"ה. ואע"ג דאמר ר' ישמעאל בר' יוסי אני אכריע, וקיימא לן בכל מקום ששנים חלוקים ואחד מכריע הלכה כדברי המכריע, ר' ישמעאל תלמיד הוא, ולא חשיב ר' ישמעאל בר' יוסי לאכרועי. דהא ר' יוסי אביו של ר' ישמעאל שאמר שמועה זו משמו תלמיד שלישי לגבי ב"ה וב"ש הוא, לכשתחשוב מרבן יוחנן בן זכאי שהוא תלמיד להלל עצמו עד ר' יוסי, אתה מוצא אותם שלשה ר' יהושע ור' עקיבא ור' יוסי, ולא עדיף ר' ישמעאל לאכרועי על ב"ה.

מסורת הש"ס

א) לעיל טו., ב) לעיל יג. לקמן מט., ג) לעיל טו. [וש"נ], ד) שם [וש"נ], ה) [ורדי], ו) [ועי' מ"ש לעיל טו. על הגליון], ז) לעיל טו: וש"נ שבת קנד., ח) כ"ק קטו., ט) [שם לקמן לג: חולין נג.], י) [יומא סו.], כ) [ב"ק קטו. גי' הכא חבל ופי' רש"י כולה ביחד. ובערוך ע' חבל כ' גרס חבל פי' לאלתר], ל) בס"א נוסף: וכו', מ) [ית. יח:], נ) [ויקרא יא], ס) [נ"ל דזה הדבור הוא מיותר. מהרש"א], ע) [וע"ע תוס' שבת דף כה. ד"ה קן],

◆

תורה אור השלם

1. וְכָל כְּלִי חֶרֶשׂ אֲשֶׁר יִפֹּל מֵהֶם אֶל תּוֹכוֹ כֹּל אֲשֶׁר בְּתוֹכוֹ יִטְמָא וְאֹתוֹ תִשְׁבֹּרוּ: ויקרא יא לג
2. מִכָּל הָאֹכֶל אֲשֶׁר יֵאָכֵל אֲשֶׁר יָבוֹא עָלָיו מַיִם יִטְמָא וְכָל מַשְׁקֶה אֲשֶׁר יִשָּׁתֶה בְּכָל כְּלִי יִטְמָא: ויקרא יא לד

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה תשפך חבל. נ"ב ובב"ק דף קטו גרס הכל וכן נ"ל נכון: (ב) רש"י ד"ה ואיכא דאמרי וכו' חבל וכו' הס"ד ואח"כ מ"ה אמרו לו לאו ב"ש וב"ה קאמרי דהא ר' ישמעאל בר' יוסי כמה שנים אחר ב"ה וב"ש היה אלא אמרו לו בני דורו כצ"ל והד"א:

◆

מוסף רש"י

וסמיך ליה מכל האוכל. אוכלין ומשקין שבתוכו טמאים ולא כלים, שמע מינה תרתי, חדא דלא אמרינן חוייה כמאן דמלי טומאה, דאם כן אם כלי שטף הוא הפנימי שמטמא מגבו יהא טמא, דהא נגע בטומאה, אלא לא אמרינן חוייה כמאן דמלי טומאה, ואוכלין ומשקין שבתוכו הוא דמטמאי מחמת הכלי, שהכלי ראשון והם שניים, אבל כלים לא, דהואיל ואין טומאה בהן אלא מחמת כלי, אשמעינן האי קרא שאין כלי שאינו אב הטומאה מטמא כלי (שבת קלז.). **אמר ר' יוסי.** גרס, אין הנדון דומה לראיה. נדון שריפת חמץ בפסח שאתה דן ולמד מאלו, אינו דומה לדברים שאתה מביא ראיה מהן עליו (לעיל טו.). **על מה העידו.** שתוכל ללמוד מכן (שם). **זה טמא וזה טמא.** אלפי בקודש טמא הוא, והראשון שהוא נשרף עמו טמא הוא (שם). **שמא יבא אליהו.** לאחר זמן ויאמר טהורה היתה ונמצא למפרע שטימאנו תרומה בידים, אף על פי שהיא עומדת שריפה מפני איסור חמץ, אסור לטמאה בידים (שם). **מבערין את הכל מלפני השבת.** בין חולין בין תרומה, חוץ מכדי אכילתו לשבת אבל כל מה שעתיד לבער יבער (לקמן מט.). **תלויות.** ספק טמאות ספק טהורות (לעיל יג.). **שנולד לה ספק טומאה.** שאירע, כגון שנכנס אדם טמא לשם, ספק נגע בה ספק לא נגע (לעיל טו.). **במקום התורפה.** הפקר (שם). במקום הגלוי ואינו משומר (בכורות לג:). **יניחנה במקום המוצנע.** עדיין מוזהר על שמירתה, וטעמא מפרש בבכורות (לג.) את משמרת תרומותי, בשתים כמשמע אחת טהורה ואחת תלויה, ואמר רחמנא עביד לה שימור (לעיל טו:). **ר' יהושע אומר.** מעכשיו אינה ראויה לאכילה שמא טמאה היא, ולא לזילוף שמא טהורה ואסור לאבדה, הלכך יגלנה ותיטמא ותהא ראויה לזילוף (בכורות לג:). **יניחנה במקום התורפה.** כלומר אם רצה יכול לגרום לה טומאה, דקסבר יש אם למסורת, ותרומתי כתיב (לעיל טו:). **שנשברה בגת העליונה.** הייתו עדשים של גת שקורין מייט"י שהענבים נתונה (לעיל טו.). **מודה ר"א ור' יהושע.** אע"ג דמיים ר' יהושע לקמן בהפסד חולין, מודה הוא שאם יכול לחזור אחר כלי טהור לקבל בו אפילו רביעית, יציל, ואע"פ שבין כך ובין כך תפול התרומה לתוך החולין וילך הכל לאיבוד, לפי שתרומה טמאה אין לה תקנה (מנחות מח.). **יציל.** ואל יקבלנה בכלים טמאים כדי להציל את החולין שלא יתערב ממנה בהן ויאסרו ואע"פ שנתון בך ירד ממנה לתוכם ויפסדם, לא מטמאינן לה לתרומה משום הצלת חולין (לעיל טו.). **ואם לאו.** שלא ימצא כלי טהור וסוף סוף לטומאה אזלא כולה, בזו נחלקו ר"א ור' יהושע, דר"א אומר תרד ותטמא. מאליו ויפסיד החולין (שם). אע"ג דמיפסדא לחולין דעד השתא הוו מצי ליה בימי הטומאה והשתא לא מצי למידי (מנחות מח:). **ואל יטמאנה ביד.** לקבלה בכלים טמאים כדי להציל החולין (שם). **ר' יהושע אומר יטמאנה ביד.** כיון דסופה לאיבוד (לעיל טו.). **לידי תקלה.** לשתותן והרי היא טמאה (ב"ק קטו.).